

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye Transzatlanti kapcsolatok: Hogyan javítható a civil társadalom részvétele?

(2009/C 228/05)

2008. január 17-én tartott plenáris ülésén az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Eljárási Szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése értelmében úgy határozott, hogy saját kezdeményezései véleményét dolgoz ki a következő tárgyban:

„Transzatlanti kapcsolatok: Hogyan javítható a civil társadalom részvétele?”

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Külkapcsolatok” szekció 2009. március 6-án elfogadta véleményét. (Előadó: Lina CARR, társelőadó: Jacek KRAWCZYK.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2009. március 24–25-én tartott, 452. plenáris ülésén (a március 25-i ülésnapon) 196 szavazattal 7 ellenében, 3 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Az EU és az Egyesült Államok közötti kapcsolatok körülményei megváltoztak, és egyre nagyobb kihívásoknak és elvárásoknak kell megfelelniük. Barack OBAMA elnökké választása világszerte komoly várakozásokat teremtett, és megújította a transzatlanti kapcsolatokban rejlő lehetőségekbe vetett bizalmat. Őszinte remény övezi azt, hogy az EU és az Egyesült Államok a jelenlegi pénzügyi és gazdasági válságtól kezdve az éghajlatváltozáson és az emberi jogok védelmén át a kétoldalú gazdasági kapcsolatokig terjedően számos területen együtt fog működni, és vezető szerepet mutat.

1.2 Az európai és amerikai civil társadalom és szociális partnerek reprezentatív jellegük, illetve egy-egy adott területen meglévő szakértelmük révén kulcsszerepet játszhatnak a megújult együttműködés sikerében.

1.3 Az EGSZB arra biztatja az uniós politikaalkotókat, hogy ragadják meg az alkalmat és – az Egyesült Államokkal egyetértésben és együttműködésben – sűrűssek az ENSZ-rendszer, a WIPO⁽¹⁾, a Nemzetközi Büntetőbíróság, a G8, a G20, a WTO, a Világbank és az IMF szükséges reformját és az ILO szerepének erősítését, hogy ezek az intézmények hatékonyabban meg tudjanak felelni a globalizációból és a jelenlegi pénzügyi világválságból eredő hosszú távú kihívásoknak.

1.4 A pénzügyi és gazdasági válság komolyságára való tekintettel fokozni kell a transzatlanti gazdasági együttműködést. Első lépésként az Európai Uniónak és az Amerikai Egyesült Államoknak jobban össze kell hangolniuk monetáris és adóügyi intézkedéseiket a globális gazdaság G20-ak révén történő ösztönzése érdekében. Ezt követően együtt kell működniük annak érdekében, hogy közös, új megközelítést valósítsanak

meg a globális pénzügyi rendszer hatékony szabályozásának tekintetében, hogy a gazdaságot soha ne fenyegethesse többé a mértéktelen kockázattal járó veszélye. Világos és kötelező érvényű szabályokat kell meghatározni a nemzetközi pénzügyek terén a nemzetközi gazdasági szervek gyökeres reformja részeként, egyértelmű jelzést küldve ezáltal a polgároknak és a vállalkozásoknak.

1.5 A transzatlanti gazdasági integráció előmozdítására elfogadott keret célját – azaz a polgáraink és gazdaságaink versenyképessége számára is előnyös, fokozottabb transzatlanti gazdasági integráció és növekedés elérését – a Transzatlanti Gazdasági Tanács felügyelete mellett kellene megvalósítani.

1.6 A keret középpontjában a szabályozási együttműködés áll. Az Európai Unió és az Egyesült Államok gazdaságsszabályozási megközelítéseinek alapját képező értékek között sok közös pontot találunk, bár bizonyos kérdésekben nem értünk egyet. A szabályozási együttműködés a kezdetektől fogva együttes munkát feltételez a társadalmi, környezetvédelmi és gazdasági problémák és megoldásaik közös meghatározása érdekében. Az EGSZB sürgeti az Európai Bizottságot és a tagállamokat, hogy a transzatlanti kapcsolatok keretében népszerűsítsék az európai szociális modellt, amely a szociális védelmi rendszerekre és a széles körű társadalmi és szociális párbeszédre épül.

1.7 A Transzatlanti Gazdasági Tanács (TEC) a közeljövőben fontos teendők elé néz:

— A globális pénzügyi válságnak, illetve tágabb értelemben vett gazdasági következményeinek megoldásához az Atlanti-óceán mindkét partján új szabályozási rendszerekre lesz szükség.

⁽¹⁾ WIPO = Szellemi Tulajdon Világszervezete.

- Mivel az EU és mostantól az USA is komoly erőfeszítéseket tesz az éghajlatváltozás kezelésére, ezzel kapcsolatban is számos szabályozási kérdés felmerül majd. A TEC-nek garantálnia kell, hogy ezek a lehető leghatékonyabbak legyenek, és közben a környezeti teljesítmény is növekedjen.
- A protekcionizmusba való menekülés csak súlyosbította az 1930-as évek világválságát. A TEC-nek szerepet kell kapnia a protekcionista tendenciák figyelemmel kísérésében Európában, az Egyesült Államokban és világszerte.
- A TEC tág teret szán szabályozási együttműködési kezdeményezéseinek. Továbbra is jelentős és szükségtelen eltérések vannak az uniós és az egyesült államokbeli szabályozók valamennyi érintett érdekeit figyelembe vevő szabályalkotási módszerei között.
- A szellemi tulajdonjogok megsértése továbbra is világméretű szinten jelentkező probléma. A TEC-nek tovább kell javítania a jogérvényesítésre irányuló közös erőfeszítések minőségén az olyan fő problémás területeken, mint például Kína. Ennek keretében vitákat kellene folytatnia arról, hogy miként lehetne például úgy megvalósítani a megfizethető gyógyszerekhez való hozzáférést, hogy közben a szellemi tulajdonjogok védelme ne sérüljön.
- A TEC-nek javítania kell együttműködési mechanizmusait is. Több erőforrással kell ellátni, és egyértelműbb kritériumokat kell meghatározni számára annak érdekében, hogy új kérdéseket vehessen fel napirendjére.
- A nagyobb átláthatóság és koordináció révén fokozni és szélesíteni kell az érintettekkel folytatott konzultációt, hogy az az egyenlőség elvén alapuló párbeszédet is magába foglaljon.
- A folyamatban az Atlanti-óceán két partján tevékenykedő jogalkotóknak erőteljesebb szerepet kell játszaniuk.

1.8 A fenti és egyéb célok elérése érdekében alapvető fontosságú, hogy a TEC-folyamat folytatódjék az új amerikai kormány, valamint az új Európai Bizottság és Parlament tevékenysége alatt. Az EGSZB arra kéri OBAMA elnököt, hogy sürgősen tegyen lépéseket egy új USA-beli társelnök kinevezésére a TEC élére, hogy a szervezet fontos munkája folytatódhassék.

1.9 A protekcionizmus globális visszatértevel a jelenlegi gazdasági problémák csak súlyosbodnának, ahogyan az az 1930-as évek gazdasági válsága idején történt. Az EGSZB arra buzdítja az EU-t és az Egyesült Államokat, hogy működjenek

együtt a 2008. november 15-én, a G20-ak vezetőinek csúcstalálkozóján tett ígéreteik teljesítése érdekében, és tegyenek meg mindent a dohai forduló mielőbbi sikeres lezárásáért, valamint azért, hogy a kereskedelem és a beruházások előtt ne merüljenek fel akadályok.

1.10 Az EGSZB hasonlóképpen arra bátorítja az EU-t és az Egyesült Államokat, hogy szorosan működjenek együtt annak érdekében, hogy másokat visszatartsanak az olyan politikák alkalmazásától, amelyek korlátozhatják a befektetési vagy közbeszerzési piacokhoz való hozzáférést. A kongresszusban nemrégiben folytatott viták sajnos ilyen politikákat eredményeztek. Továbbá sürgetjük az EU-t és az Egyesült Államokat, hogy foglalkozzanak azzal a kérdéssel, hogy miként lehetne a világgereskedelmet felpezsdíteni, és a világgereskedelmi tárgyalásokat a fenntartható fejlődés szempontjainak és a szociális normáknak a figyelembevételére ösztönözni. Az EGSZB üdvözli, hogy OBAMA elnök a kereskedelmi kiigazítások bizonyos munkavállalókra és polgárokra gyakorolt negatív hatásainak enyhítésére törekszik.

1.11 Az EGSZB határozottan ajánlja, hogy hozzanak létre finanszírozási mechanizmusokat a transzatlanti párbeszéd (TABD⁽¹⁾), TACD⁽²⁾, TALD⁽³⁾ és TAED⁽⁴⁾) számára, valamint hogy a TALD-ot és a TAED-et vegyék fel a TEC tanácsadói csoportjába.

1.12 Az EGSZB arra ösztönzi az Uniót és az Egyesült Államokat, hogy növeljék a transzatlanti párbeszéd folyamat hozzáférhetőségét és nyitottságát, és fokozzák a négy párbeszédben részt nem vevő civil társadalmi érdekeltek bevonását is.

1.13 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a közeljövőben szervezzen transzatlanti konzultatív fórumot az új helyzet felmérése, valamint az új kezdeményezésekről szóló eszmecsere és a velük kapcsolatban meghozandó intézkedések összehangolása céljából. Az EGSZB emlékezteti az Európai Bizottságot, hogy egy 2005-ös közleményében javaslatot tett egy, az ipari kapcsolatok vonatkozásában tartandó háromoldalú konferencia szervezésére.

1.14 Az EGSZB a maga részéről felajánlja, hogy kapcsolatba lép az egyesült államokbeli gazdasági és szociális partnerekkel, és az esetleges európai megfelelőik azonosítása céljából alaposan figyelemmel kíséri az amerikai kormányon belüli, különböző témakörökkel foglalkozó tanácsadó csoportok felállítását. Az EGSZB ezenkívül törekedni fog az USA-beli civil érdekeltekkel való tudás- és tapasztalatcsere hatékonyabb előmozdítására. E feladatok elvégzéséhez az EGSZB-nek létre kellene hoznia egy informális kapcsolattartó csoportot, amely felügyelné a transzatlanti kapcsolatok területén végzett EGSZB-tevékenységeket.

(1) Transzatlanti Üzleti Párbeszéd.

(2) Transzatlanti Fogyasztói Párbeszéd.

(3) Transzatlanti Munkaügyi Párbeszéd.

(4) Transzatlanti Környezetvédelmi Párbeszéd.

1.15 Az EGSZB megfelelőnek és hasznosnak tartaná az EU és az Egyesült Államok közti együttműködés megerősítését a tudományok és a kultúra terén (kulturális párbeszéd), hogy megteremtjük az alapot egymás jobb megértéséhez és a fokozottabb politikai együttműködéshez. Az Uniónak és az Egyesült Államoknak együtt kell működni a tudományos, technológiai és innovációs, különösen pedig a művészeti kreativitás előmozdításában és támogatásában, az értékkeremtés, a növekedés, valamint a nők és a férfiak gazdagodása érdekében.

2. Háttér

2.1 Az EU és az Egyesült Államok közötti kapcsolatok körülményei megváltoztak, és e kapcsolatoknak egyre nagyobb kihívásoknak és elvárásoknak kell megfelelniük. Barack OBAMA elnökké választása világszerte komoly várakozásokat teremtett, és megújította a transzatlanti kapcsolatokban rejlő lehetőségekbe vetett bizalmat. Őszinte remény övezi azt, hogy az EU és az Egyesült Államok a jelenlegi pénzügyi és gazdasági válságra adott közös választól kezdve az éghajlatváltozáson és az emberi jogok védelmén át a kétoldalú gazdasági kapcsolatokig terjedően számos területen együtt fog működni, és vezető szerepet mutat. 2004-es véleményében⁽¹⁾ az EGSZB egy sor olyan feladatot azonosított – ideértve a hatékonyabb globális kormányzás szükségességét is –, amelyeket fel kellene venni a transzatlanti menetrendbe. A nemrégiben bekövetkezett események aláhúzzák az e téren történő együttműködés fontosságát.

2.2 Az Európai Unió, az Egyesült Államok és az egész világ igen komoly kihívásokkal szembesül, és új, közös megközelítésre van szükség annak biztosítása érdekében, hogy a globális gazdaság soha többé ne legyen kitéve a szabályozatlan pénzügyi kapitalizmus pusztító erejének. A transzatlanti és a világgazdaság az utóbbi évtizedek legsúlyosabb válságát éli, az éghajlatváltozás eredményes kezeléséhez az összes szereplő fellépésére szükség van, és a béke, a demokrácia és az emberi jogok világméretű előmozdításához számos fontos külpolitikai kérdést meg kell oldani. Az EU–USA együttműködés elmélyítése nélkül az e problémák megoldását célzó erőfeszítéseink mit sem érnek.

2.3 Az európai civil társadalom és szociális partnerek reprezentatív jellegük, illetve egy adott területen meglévő szakértelmük révén kulcsszerepet játszhatnak a megújult együttműködés sikerében. Ehhez elengedhetetlen, hogy azok a politikai szervek, amelyeken keresztül az Unió és az amerikai kormány párbeszédet folytat, jobban bevonják az összes érdekelt felet. A polgárok szabad mozgása szintén fontos lépés az EU–USA kapcsolatok javításában, mivel ösztönzi az üzleti, kulturális és társadalmi cserekapcsolatokat. Az uniós tagállamok

és az Egyesült Államok közti vízummentes utazás kiterjesztését továbbra is politikai prioritásként kell kezelni.

2.4 Az Unió és az Egyesült Államok közötti kétoldalú kapcsolatokat mostanáig az 1990 novemberében elfogadott transzatlanti nyilatkozatnak⁽²⁾ megfelelően ápolták, amelyet az 1995-ös új transzatlanti menetrend⁽³⁾ (NTA) és az 1998 májusában létrejött Transzatlanti Gazdasági Partnerség⁽⁴⁾ (TEP) követte. Újabb intézményi fejleményt jelentett a transzatlanti gazdasági integráció előmozdítására elfogadott keret⁽⁵⁾ 2007. áprilisi aláírása, amely létrehozta Transzatlanti Gazdasági Tanácsot (TEC)⁽⁶⁾.

2.5 Ezek a politikai találkozók mostanáig egytől egyig inkább külpolitikai, gazdasági és kereskedelmi, mint szociális és a fenntarthatósággal kapcsolatos kérdésekkel foglalkoztak. A számos európai országban és uniós szinten is komoly hagyományokkal rendelkező és aktív szerepet játszó érdekelt bevonása – néhány kivételtől eltekintve – mostanáig szintén nem vált az EU–USA kapcsolatok fontos elemévé. Az EGSZB arra kéri az Uniót és az Egyesült Államokat, hogy a transzatlanti együttműködés új szakaszában az eddig jól működő elemek megerősítése és továbbfejlesztése mellett ezekkel a fejlesztésre szoruló területekkel is foglalkozzon.

2.6 Véleményünk nem tér ki a transzatlanti kapcsolatok minden elemére. Nem foglalkozik Kanadával, és csak néhány, az EU-t és az USA-t érintő kérdésre – a multilateralizmusra, a kereskedelemre, a transzatlanti gazdasági együttműködésre, a globális éghajlatváltozásra és az érdekelt bevonására – összpontosít. Az EU és Kanada közötti kapcsolatokat külön EGSZB-vélemény elemzi majd.

3. Multilateralizmus

3.1 Az EU–USA kapcsolatokat az elmúlt években a multilaterális intézményekkel kapcsolatos eltérő megközelítések jellemezték. Jó okunk van feltételezni, hogy az új amerikai kabinet nagyobb hangsúlyt fektet majd a mind a szövetséges partnerekkel, mind pedig a nemzetközi szervezetekkel való aktív

⁽¹⁾ Az EGSZB véleménye a következő tárgyban: „Transzatlanti párbeszéd: hogyan javítsunk a transzatlanti kapcsolaton?”, HL C 241., 2004.9.28.

⁽²⁾ Az EK–USA kapcsolatokról szóló transzatlanti nyilatkozat, 1990; http://ec.europa.eu/external_relations/us/docs/trans_declaration_90_en.pdf.

⁽³⁾ Lásd: http://eurunion.org/eu/index.php?option=com_content&task=view&id=2602&Itemid=9.

⁽⁴⁾ Lásd: http://ec.europa.eu/external_relations/us/docs/trans_econ_partner_11_98_en.pdf.

⁽⁵⁾ Lásd: http://www.eu2007.de/de/News/download_docs/April/0430-RAA/022Framework1.pdf.

⁽⁶⁾ Lásd: http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/inter_rel/tec/index_en.htm.

együttműködésre. Az EGSZB arra biztatja az uniós politikaalkotókat, hogy ragadják meg az alkalmat és – az Egyesült Államokkal egyetértésben és együttműködésben – sürgessék az ENSZ-rendszer, valamint az ILO, a Nemzetközi Bíróság, a G8, a G20, a WTO, a Világbank és az IMF megerősítéséhez szükséges reformokat, hogy ezek az intézmények hatékonyabban meg tudjanak felelni a globalizációból és a jelenlegi pénzügyi világválságból eredő hosszú távú kihívásoknak. Az EGSZB támogatja azt a legutóbb Angela Merkel kancellár által januárban, Párizsban hangoztatott javaslatot, hogy az ENSZ-rendszeren belül hozzanak létre egy gazdasági és szociális biztonsági tanácsot, amelynek a Biztonsági Tanáccsal egyenrangúnak kellene lennie.

3.2 Az utóbbi évekre visszatekintve az EU–USA kapcsolatokból levonható egyik tanulság az, hogy ha az Unió és az Egyesült Államok képtelen konszenzusra jutni, a nagy világméretű problémák nem oldhatók meg. Annak érdekében, hogy az új kabinettel jobb legyen a helyzet, az EU-nak és az USA-nak szoros együttműködésben közös stratégiákat kell meghatározniuk a világ biztonságával és az emberi jogokkal kapcsolatos számos kérdés tekintetében.

3.3 A transzatlanti kormányzás sem az EU, sem pedig az USA számára nem alternatíváját, hanem kiegészítőjét jelenti a többoldalú kapcsolatoknak. A két fél továbbra is a világ két legfontosabb szereplője marad, ezért együtt kell működniük, ha bármely nemzetközi szinten előrehaladást kívánnak elérni egy adott kérdésben, legyen szó az ellenőrzött kereskedelmi liberalizációról vagy bizonyos munkaügyi és környezetvédelmi politikák nagyobb fokú tiszteltetéséről.

3.4 A többoldalú egyezményeknek való maradéktalan megfelelés és végrehajtásuk kulcsfontosságú az EU-nak és az Egyesült Államoknak ahhoz, hogy vezető szerepet mutassanak globális szinten. Első lépésként az EU-nak, tagállamainak és az Egyesült Államoknak ratifikálniuk és teljesíteniük kellene valamennyi ILO-egyezményt⁽¹⁾ és WTO-határozatot.

4. Gazdasági együttműködés

4.1 A pénzügyi és gazdasági válság

4.1.1 Most, hogy a világ az utóbbi évtizedek legsúlyosabb pénzügyi válságával és legzordabb gazdasági klímájával áll szemben, élnékíteni kell a transzatlanti gazdasági együttműködést. Kiindulásként ez azt jelenti, hogy a két félnek összehangoltan kell meghoznia monetáris és adóügyi intézkedéseit,

⁽¹⁾ Az ILO-egyezmények ratifikálási adataival kapcsolatban lásd a 2008-ban rendezett 97. nemzetközi munkaügyi konferencia következő dokumentumát: *Information document on ratifications and standards related activities Report III* (2. rész).

annak biztosítása érdekében, hogy egymáshoz szorosan kapcsolódó gazdaságaikban ezek eredményesek legyenek. Az EGSZB aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy ez az eddigiekben nem megfelelő mértékben történt meg. Gazdaságaink fejlesztése érdekében az Uniónak és az Egyesült Államoknak nagyobb szerepet kell vállalniuk ezekben a kérdésekben, különösen a G20-ak által tömörített többi fő gazdasági szereplővel együttműködve. A 2009 februárjában elfogadott amerikai fellendülési és új beruházási terv, valamint az Európai Tanács által 2008 decemberében elfogadott *európai gazdasági fellendülés terve* feltűnően hasonló vonásokat mutatnak, bár az európai terv hiányossága, hogy nem fogalmaz meg egységes célkitűzést. E tervek megvalósítása során szem előtt kell tartani egymást kiegészítő jellegüket, elkerülve a protekcionista intézkedéseket.

4.1.2 A következő lépés egy új közös megközelítés kidolgozása a globális pénzügyi rendszer hatékony szabályozásának biztosítása érdekében, hogy a gazdaságot soha ne fenyegethesse többé a mértéktelen kockázattal való veszélye. Ennek keretében mindkét fél szabályozási intézkedéseket valósít meg, és a felesleges eltérések elkerülése érdekében erős koordinációra van szükség. Emiatt egyre nagyobb szerep jut a TEC-nek és az általa végrehajtott 2007-es keretnek.

4.2 A Transzatlanti Gazdasági Tanács (TEC)

4.2.1 A transzatlanti gazdasági integrációt előmozdító keret célja a mélyebb transzatlanti gazdasági integráció és növekedés, ami polgáraink és gazdaságaink versenyképességének javára válik. Mindezt a TEC felügyeletével kívánják elérni. A szervezet legalább évente egyszer ülésezik, és feladata a keretben meghatározott erőfeszítések figyelemmel kísérése a haladás felgyorsításának céljával, valamint időközi célok meghatározása és a közös fellépés elősegítése. Egy ilyen megbízatás jelentős hatáskörökkel ruházza fel a TEC-et a transzatlanti gazdasági integráció irányításához, különösen válság idején.

4.2.2 A keret középpontjában a szabályozási együttműködés áll. Az Európai Unió és az Egyesült Államok gazdaságsszabályozási megközelítésének alapját képező értékei között sok közös pontot találunk. Oszttjuk azt a nézetet, hogy a szabályozás célja a környezetvédelmi, humán- és állat-egészségügyi és -biztonsági, illetve a gazdasági és jogi biztonságot szolgáló előírások magas szintjének biztosítása. Ugy véljük továbbá, hogy a szabályozásnak a lehető leghatékonyabban és a gazdasági tevékenység legkisebb mértékű akadályozása mellett kell elérnie ezeket a célokat, és a legjobb minőségű szaktudáson kell alapulnia. Igaz, hogy akadnak még véleménykülönbségek, ahogyan arról a WTO elé vitt ügyek is tanúskodnak, és ezek némelyike a polgárok eltérő hozzáállására vezethető vissza. Nagyon sok esetben azonban az EU és az USA egyszerűen csak azért alkalmaz eltérő szabályozási megközelítéseket, mert a szabályozók és civil társadalom közötti konzultáció nem megfelelő. A szabályozási együttműködés – a civil szervezetek közötti kapcsolatok útján is megvalósuló – együttes munkát feltételez a társadalmi, környezetvédelmi és gazdasági problémák és megoldásaik közös meghatározása érdekében.

4.2.3 Az egyik olyan terület, amelynek előnyére válna a civil szervezetek közötti kapcsolatok erősítése, az élelmiszerbiztonság. Az EU–USA kapcsolatokat régóta zavarja egy sor, ezen a területen tapasztalható véleménykülönbség, ideértve a marhahúsban lévő hormonokra és a csirkék antimikrobás kezelésére vonatkozó szabályozásokat. Ezekben az esetekben az EU nem kész arra, hogy elfogadja az egyesült államokbeli normákat. Egy másik átfogóbb jellegű, vitás pont a géntechnológiával módosított szervezetek használata az élelmiszerekben.

4.2.4 A TEC eddig három alkalommal ült össze, legutóbb Washingtonban, 2008. december 12-én. Rövid előléte ellenére a TEC már eddig is fontos lépéseket tett a gazdaság számára kulcsfontosságú területeken:

- A TEC elérte, hogy mind az EU, mind az USA hatóságai elismerjék a nemzetközi pénzügyi jelentési szabványok és az USA számviteli szabványainak egyenértékűségét, ezzel milliárdokat megtakarítva az európai vállalatoknak.
- A TEC keretében zajló viták azt eredményezték, hogy az EU és az USA összehangolt megközelítést alkalmazott a nemzeti vágyonalapok kérdésében.
- A biztonságot illetően a két fél ebben az évben biztonságos szállítványozó programjaik kölcsönös elismeréséhez vezető, közös útitervről egyezett meg, ami azt jelenti, hogy a jövőben a vállalatok akkor is garantálni tudják majd a legmagasabb színvonalú biztonsági normákat, ha csak egy biztonságos szállítványozó programhoz csatlakoznak.
- A TEC magas szintű szabályozási együttműködési fóruma találkozópontra nyújt a szabályozók számára olyan kérdésekben, mint a hatás- és kockázatelemzés, illetve a Kínából és egyéb országokból importált termékek biztonsága.

4.2.5 A jövőben a TEC előtt még jelentős munka áll, és lehetőség nyílik működésének megerősítésére is.

- A globális pénzügyi válságnak, illetve tágabb értelemben vett gazdasági következményeinek megoldásához az Atlanti-óceán mindkét partján új szabályozási rendszerekre lesz szükség. Erre a szabályozásra minden bizonnyal szükség van, és arányban kell, hogy álljon az elérendő ambiciózus célokkal, mindenképp pedig biztosítani kell a világ két pénzügyi pólusa közötti koordinációt.
- Mivel az EU és ma már az USA is jelentős erőfeszítéseket tesz az éghajlatváltozás kezelésére, sok szabályozási kérdés

merül majd fel. Példaként említhetők a tisztább üzemenyagokra vonatkozó szabványok vagy a kibocsátáskereskedelmi rendszerek technikai elemei. A TEC-nek biztosítani kell azt, hogy az egymásnak ellentmondó megközelítések elkerülésével maximalizáljuk ezen erőfeszítések általános és gazdasági hatékonyságát.

- Az olyan új biztonsági kezdeményezések, mint a rakományok 100%-os átvizsgálásáról rendelkező 2007-es egyesült államokbeli jogszabály, nem alkalmazzák a megfelelő eszközöket a biztonság fokozására, és így új kereskedelmi akadályokat hoznak létre.
- A szellemi tulajdonjog megsértése továbbra is világszerte jelentkező probléma. A TEC-nek tovább kell javítania a jogérvényesítésre irányuló közös erőfeszítések minőségén az olyan fő problémás területeken, mint például Kína. Ennek keretében vitákat kellene folytatnia arról, hogy miként lehetne úgy megvalósítani a megfizethető gyógyszerreklhez való hozzáférést, hogy közben a szellemi tulajdonjogok védelme ne sérüljön.
- A TEC tág teret szán szabályozási együttműködési kezdeményezéseinek. Továbbra is komoly, de szükségtelen különbségek vannak az európai és egyesült államokbeli szabályozók jogalkotási módszereit illetően, például a kockázatelemzés, a tudomány színvonala vagy az érintettek megkérdezése terén. Amennyiben tényleg erősíteni kívánjuk a gazdasági integrációt, nagyobb előrelépésre van szükség a területeken.
- A TEC-nek javítania kell együttműködési mechanizmusait is. Több erőforrásra és egy markánsabban körvonalazott struktúrára van szüksége – ide tartoznak a napirendjére kerülő új kérdések világos kiválasztási kritériumai vagy egyértelműbb mandátum arra, hogy a szabályozókat vitás kérdéseik rendezésére ösztönözze. A jogalkotóknak szintén mindkét oldalon erőteljesebb szerepet kell játszaniuk a folyamatban.

- Az egyik kulcsfontosságú elem az érdekeltekkel folytatott konzultáció nagyobb átláthatóság és koordináció útján történő megerősítése (lásd a 6. részt).

4.2.6 A fentiek és más célok elérése érdekében alapvető fontosságú, hogy a TEC-folyamat folytatódjék, és tovább bővüljön az amerikai kormány, valamint az új Európai Bizottság és Parlament tevékenysége alatt. Az EGSZB azt várja az amerikai kormánytól, hogy tegyen lépéseket egy új USA-beli társelnök kinevezésére a TEC élére, hogy a szervezet fontos munkáját folytathassék.

4.3 Kereskedelem

4.3.1 A protekcionizmus globális visszatérével a jelenlegi gazdasági problémák csak súlyosbodnának, ahogyan az az 1930-as évek gazdasági válsága idején történt. Az EGSZB arra buzdítja az EU-t és az Egyesült Államokat, hogy működjenek együtt 2008. november 15-én a G20-ak vezetőinek csúcstalálkozóján tett ígéreteik teljesítése érdekében, és tegyenek meg mindent a dohai forduló korai és sikeres lezárásáért, valamint azért, hogy a kereskedelem és a beruházások előtt ne merüljenek fel akadályok. Az EU-nak és az Egyesült Államoknak együtt kell működniük, hogy érvényre juttassák a legfontosabb kereskedelmi partnerek hatályos kereskedelmi kötelezettségvállalásait, mivel rendkívül nagy a kísértés a hazai vállalatok védelmére, és különösen példát kell mutatniuk másoknak, visszatartva őket az olyan politikák alkalmazásától, amelyek korlátozhatják a befektetési vagy közbeszerzési piacokhoz való hozzáférést. A kongresszusban nemrégiben folytatott viták sajnos ilyen politikákat eredményeztek. Továbbá sürgetjük az EU-t és az Egyesült Államokat, hogy foglalkozzanak azzal a kérdéssel, hogy miként lehetne a világkereskedelmet felpezsdíteni, és a világkereskedelmi tárgyalásokat a fenntartható fejlődés szempontjainak és a szociális normáknak a figyelembevételére ösztönözni.

4.3.2 Az új amerikai kormány nézeteit nem árt majd pontosítani a kereskedelmi partnerek számára, azonban úgy tűnik, hogy ebben a korai szakaszban nagyobb hangsúlyt kapnak a kereskedelemmel kapcsolatos környezetvédelmi és társadalmi kérdések, és egy nyílt kereskedelmi megközelítés alkalmazása.

4.3.3 Az EGSZB határozottan üdvözli a nemzetközi kereskedelem ilyen jellegű megközelítését, és javasolja, hogy az EU támogassa az olyan kereskedelmi megállapodások megkötésére irányuló törekvéseket, amelyek növelik a nemzeti és nemzetközi szinten is megvalósuló jó kormányzásra való lehetőséget és igényt, valamint foglalkoznak a munkavállalói jogok és a környezetvédelem kérdésével.

5. A globális éghajlatváltozás

5.1 Az európai országok már hosszú ideje az éghajlatváltozási politikák élharcosai, és várják, hogy az Egyesült Államok ambiciózus kezdeményezésekkel csatlakozzon hozzájuk. Az új amerikai kormányzat ígéretet tett arra, hogy jelentős erőfeszítéseket tesz majd a globális éghajlatváltozás kezelésére. Az EGSZB új és erős amerikai politikákat vár az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése érdekében. A nagyobb ipari üzemek CO₂-kibocsátását korlátozó kibocsátáskorlátozási és -kereskedelmi rendszer bevezetésének tervén túl az OBAMA-kormányzat vélhetőleg növelni fogja a megújuló energiaforrásokba történő beruházásokat. A növekedés fellendítését célzó intézkedések – globális szinten – minden bizonnyal lehetőséget teremtenek

majd zöld munkahelyek létrehozására, valamint a beruházások és az innováció ebbe az irányba terelésére.

5.2 Az EGSZB kedvezően fogadja OBAMA elnök elképzelését, mely szerint otthon hatékony és tiszta technológiákba történő beruházásokat tervez, míg az USA támogatási politikáit és az exporttámogatásokat arra használná fel, hogy a fejlődő országokat átsegítse a fejlődés energiaigényes, erőteljes szén-dioxid-kibocsátással járó szakaszán. Az EGSZB üdvözli továbbá, hogy az Egyesült Államok kérte a kibocsátáscsökkentésre vonatkozó, kötelező érvényű, végrehajtható kötelezettségek megállapítását.

5.3 Az EGSZB arra ösztönzi az Egyesült Államokat, hogy 2009 decemberében, az ENSZ koppenhágai konferenciáján olyan erős és egyértelmű tárgyalási pozícióval jelenjen meg, amely közelebb hozhatná egymáshoz az amerikai és az európai álláspontot egy a kibocsátáskorlátozásokról szóló, új, Kiotó utáni egyezmény nemzetközi keretének előkészítésében. Az EU mély elkötelezettségre és támogatásra számít az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezményének (UNFCCC) tárgyalása során.

5.4 Ami az EU-t illeti, az EGSZB – az EU éghajlati céljainak elérésével kapcsolatos koherensebb megközelítés biztosítása érdekében – felszólítja a tagállamokat, hogy érjenek el konszenzusra arra vonatkozóan, miként lehet a gazdasági versenyképesség és a jelentős környezeti veszteségek közötti feszültséget feloldani, és a gazdasági világválság idején se csökkentsék az új környezetbarát technológiákra irányuló kutatási kezdeményezésekre történő beruházásokat.

5.5 Az EGSZB felkéri mind az Európai Bizottságot, mind az új amerikai kormányzatot, hogy a környezetvédelemmel foglalkozó NGO-kat és hálózatokat, valamint a vállalkozói köröket és a szakszervezeteket aktívan vonják be a 2009. decemberi, koppenhágai ENSZ-konferencia előkészítésébe, továbbá a Transzatlanti Környezetvédelmi Párbeszéd (TAED) létrehozásába, mely utóbbi a fenti előkészületekben közreműködő környezetvédelmi szereplők koordinációs testületként működhetne.

6. Az érintettek bevonása

6.1 Az érintettek politikai döntéshozatali folyamatba való bevonásának különböző hagyományai vannak az Európai Unióban és az Egyesült Államokban. Az új transzatlanti menetrend rendszeres együttműködésre kötelezte az Európai Uniót és az Egyesült Államokat többek között azon a téren, hogy az Atlanti-óceánon átívelő kapcsolatokat, azaz hidakat építsen ki az emberek között. Ennek eredményeképp számos civil társadalmi párbeszédet hoztak létre a munkaügyi, fogyasztói és környezetvédelmi csoportok között.

A 90-es évek második felében létrehozott transzatlanti párbeszéd eltérő mértékben és aktivitással vettek részt az EU–USA együttműködési struktúrákban, főképpen az EU–USA csúcstalálkozókon, amelyek egyoldalúan a Transzatlanti Üzleti Párbeszédet (TABD) helyezték előtérbe. Ezenfelül a Transzatlanti Gazdasági Tanács tanácsadói csoportja kizárólag a TABD-ot, a Transzatlanti Fogyasztó Párbeszédet (TACD) és a Transzatlanti Jogalkotói Párbeszédet (TLD) foglalja magában. A két másik párbeszédet – a Transzatlanti Munkaügyi Párbeszédet (TALD) és a Transzatlanti Környezetvédelmi Párbeszédet (TAED) – pedig az érintettekkel való konzultáció nélkül kizárták a tanácsadói csoportból.

6.2 Ebben a kontextusban az Európai Parlament a Transzatlanti Gazdasági Tanácsról szóló, 2008. május 8-i állásfoglalásában sürgette, hogy a TALD és TAED elnökét vegyék fel a tanácsadói csoport tagjai közé. Az EGSZB határozottan támogatja az Európai Parlament e felhívását, és sürgeti a TEC-et, hogy vizsgálja felül a TEC társelnökök által 2007. június 28-án, Berlinben elfogadott munkamódszereket.

6.3 Az új munkamódszereknek az átláthatóságra és a tanácsadókkal való koordinációra irányuló hatékonyabb rendelkezéseket is tartalmazniuk kell, ideértve a dokumentumokhoz való hozzáférésre és a meghívók időben történő kézbesítésére vonatkozó rendelkezéseket.

6.4 Az EGSZB támogatja az Európai Parlament új felhívását, melyet „A transzatlanti kapcsolatok alakulása az amerikai választásokat követően” című jelentéstervezetében fogalmazott meg a civil társadalmi partnerek jobb megértése érdekében. ⁽¹⁾ Az EGSZB-nek szerepet kell vállalnia e folyamatban.

6.5 A párbeszédekben részt vevő valamennyi különböző érdekcsoport rendelkezik előzetes tapasztalattal a nemzetek közötti hálózatépítést illetően. Azok az intézkedések, amelyeket az USA és az EU a 90-es években az európai integráció új valóságához való alkalmazkodás érdekében hozott, egyben új lehetőségeket is teremtettek a transzatlanti civil szervezetek számára. ⁽²⁾

⁽¹⁾ Jelentéstervezet: A transzatlanti kapcsolatok alakulása az amerikai választásokat követően (2008/2199(INI)).

⁽²⁾ A párbeszéd rövid háttéréhez lásd az EGSZB Eva Belabed által kidolgozott és 2004. június 3-án elfogadott véleményét a következő tárgyban: „Transzatlanti párbeszéd: hogyan javítsunk a transzatlanti kapcsolaton?” HL C 241., 2004.9.28.

6.6 A fent említett négy párbeszéd tevékenységét váltakozó sikerrel és az Atlanti-óceán két partjáról származó politikai vezetők eltérő mértékű támogatásával kezdte meg. A TACD jól működik, és aktív szerepet vállal az EU–USA csúcstalálkozók előkészítésében és a TEC munkájában.

6.7 Sajnálatos módon a viszonylag sikeresnek mondható startot követően a TAED működését két év elteltével beszüntették. Erős érvek szólnak újbóli létrehozása mellett, mivel hozzájárulhatna a TEC tevékenységéhez és az EU–USA csúcstalálkozókhoz. Az EGSZB határozottan ajánlja, hogy a párbeszéd számára hozzanak létre megfelelő finanszírozási mechanizmusokat, és vegyék fel a TALD-ot és a TAED-et (újbóli létrehozását követően) a TEC tanácsadói csoportjába.

6.8 Az EGSZB tudatában van annak, hogy a civil szervezetek számára a kétoldalú transzatlanti kapcsolatok nem feltétlenül a legtermészetesebb módját jelentik a transzatlanti együttműködésnek. A szakszervezetek és környezetvédelmi csoportok nézete szerint a transzatlanti fórumnak nemcsak hazai kérdésekkel, hanem olyan globális ügyekkel is szembe kell néznie, mint az éghajlatváltozás vagy a szervezkedési jog a fejlődő országokban. Ugyanakkor az érintettek szélesebb körének bevonása a kétoldalú EU–USA kapcsolatokba biztosítja a nyilvánosság támogatását és az egész folyamat demokratikus legitimitását. Az EGSZB arra ösztönzi az Uniót és az Egyesült Államokat, hogy növeljék a transzatlanti párbeszéd folyamat hozzáférhetőségét és nyitottságát, és fokozzák a civil társadalom bevonását is.

6.9 Az EGSZB arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a közeljövőben szervezze meg a transzatlanti kapcsolatokban érintettek találkozáját az új helyzet felmérése, valamint az új kezdeményezésekről szóló eszmecsere és a velük kapcsolatban meghozandó intézkedések összehangolása céljából. Az EGSZB felajánlja aktív részvételét egy ilyen kezdeményezésben, amennyiben számítanak a civil társadalom részvételére.

6.10 2005. június 18-i közleményében (COM(2005) 196) az Európai Bizottság tett néhány érdekes javaslatot, többek között azt, hogy elő kell mozdítani az EU és az USA szociális partnereinek képviselői közötti párbeszédet, például egy háromoldalú konferencia megtartásával az ipari kapcsolatok terén. Ezeket a javaslatokat – amiket nem követett konkrét intézkedés – újra meg kell fontolni, hiszen az EU és az USA szociális partnerei közötti eszmecsere különösen hasznos lenne főként most, amikor az Egyesült Államokban javaslatok hangzottak el a munkavállalók szabad választásáról szóló törvényre.

6.11 Az EGSZB kapcsolatok kezdeményezését javasolja az amerikai gazdasági és szociális partnerekkel (vállalkozások, szak-szervezetek, mezőgazdasági termelők, fogyasztók stb.), hogy felmérhető legyen, mennyiben érdekeltek egy egy vagy két olyan konkrét kérdéssel – például az éghajlatváltozással, a kereskedelemmel vagy a fenntartható fejlődéssel – foglalkozó párbeszéd megszervezésében, melyek kölcsönös érdeklődésre tarthatnak számot az Atlanti-óceán mindkét partján. Egy ilyen párbeszéd célja a különböző érintettek egy időben történő bevonása, ellentétben a létező párbeszédekkel, melyek saját hatáskörükön belül, saját tagszervezeteikkel működnek. Az EGSZB felveszi a kapcsolatot az Európai Bizottsággal és az amerikai kormányzattal támogatásuk megszerzése és az érdeklődésükre számot tartó területek meghatározása végett.

6.12 Az EGSZB szorosan nyomon fogja követni a kormányzaton belüli tanácsadói csoportok felállítását, hogy megtalálja a lehetséges partnereket a különböző témákhoz. Azon is el fog gondolkodni, hogy miként lehet jobban előmozdítani az ismeretek és a tapasztalatok cseréjét az amerikai civil társadalom érintettjeivel a közös érdeklődésre számot tartó kérdésekben. Ezzel összefüggésben javasoljuk, hogy a „Külkapcsolatok” szekció állítson fel egy informális kapcsolattartó csoportot,

ideiglenes jelleggel, amely áttekinti az EGSZB transzatlanti területen kifejtett tevékenységét. Amennyiben ez hasznosnak bizonyul, a kapcsolattartó csoport állandó jelleggel, formálisan is működhet.

6.13 Az Európai Parlament jelentéstervezetében hangsúlyozza, hogy a meglévő, 1995-ös „új transzatlanti menetrendet” (NTA) egy új transzatlanti partnerségi megállapodással kell helyettesíteni, amely szilárdabb és modernebb alapokat teremt a kapcsolatokhoz. ⁽¹⁾ Az EGSZB határozottan támogatja ezt a felhívást, és reméli, hogy egy ilyen eszköz megtárgyalásába az amerikai és az európai civil társadalom releváns érdekcsoportjait is bevonják a folyamat legelejétől fogva. A szervezett civil társadalmi szereplők bevonása csak erősítené és javítaná az intézményi struktúrákat.

6.14 Egy megerősített párbeszéd mozgósítaná a civil társadalmat az Atlanti-óceán mindkét partján, hatékony hálózatokat hozna létre, és előmozdítaná a véleménycserét a transzatlanti civil társadalmi hálózatokon belül és e hálózatok között, ideértve a párbeszédet is. Magas szintű hozzáférést biztosítana a kormányzáshoz, kapcsolatokat hozna létre e hálózatok és párbeszédet, illetve a kormányzatok között.

Kelt Brüsszelben, 2009. március 25-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Mario SEPI

⁽¹⁾ Az Európai Parlament jelentéstervezete: A transzatlanti kapcsolatok alakulása az amerikai választásokat követően (2008/2199(INI)).